

بسمه تعالی

دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی سیرجان
مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی
واحد برنامه ریزی درسی

طرح دوره بالینی

مشخصات درس:

۱۹	تعداد دانشجو	مامایی	گروه آموزشی
۲	تعداد واحد	کارآموزی در عرصه مدیریت و کاربرد آن در رشته مامایی	عنوان درس
۱۴۰۱/۰۶/۲۷	تاریخ شروع دوره	کارشناسی ناپیوسته	مقطع تحصیلی
۱۴۰۱/۱۰/۱۴	تاریخ پایان دوره	اول ۱۴۰۱	نیمسال تحصیلی
سه شنبه ها از ساعت ۷:۴۵ الی ۱۲:۳۰	روز و ساعت جلسات	دکتر ام البنین آتش بهار	مدرس/مدرسين درس
ندارد	دروس پیش نیاز	دکتر ام البنین آتش بهار	مسئول درس (دروس اشتراکی)
بیمارستان امام رضا (ع) و بخشهای وابسته	محل برگزاری	حضورى	روش برگزاری (حضورى/مجازى/ترکیبى)

شرح کلی درس:

توصیفی کوتاه و مختصر از درس را در یک یا دو پاراگراف بنویسید.

در این درس بر شناسایی نقشها و وظایف مدیریتی یک ماما در سطوح عملیاتی، میانی و مدیریت اجرایی تاکید می شود. در این درس دانشجو با حضور فعال در عرصه های تعیین شده تحت نظارت مسئول واحد و هماهنگی مربی نقش مدیریت و سرپرستی را در اداره امور مرتبط با مراقبت از بیمار/ مادر و کودک و سیستم های بهداشتی درمانی ایفا می نماید همچنین با روش های مختلف کنترل و سرپرستی آشنا می شود. به گونه ای که بتواند به عنوان یک عامل تغییر در سیستم بهداشتی درمانی، در جهت شناسایی و رفع مشکلات موجود در مدیریت خدمات سلامت و توسعه حرفه ی مامایی گام بردارد.

هدف/اهداف کلی درس:

با مراجعه به کوریکولوم رشته، هدف/اهداف کلی درس را بنویسید.

آشنایی با مدیریت در حرفه مامایی و کاربرد اصول آن در موقعیتهای مدیریتی به ویژه در بخش های مربوط به اشتغال ماماها نظیر لیبر و زایمان، بعد از زایمان، مامایی، نوزادان و درمانگاه های پره ناتال و زنان و دفاتر مدیریت بیمارستان

علاقه مندی به استفاده از اصول مدیریت در بخش های مربوط به اشتغال ماماها از قبیل بلوک زایمان.

توانایی انجام وظایف مدیریتی به ویژه در بخش های مربوط به مامایی نظیر لیبر و زایمان، بعد از زایمان، مامایی، نوزادان و درمانگاه های پره ناتال و زنان و دفاتر مدیریت بیمارستان

روش تدریس:

روش تدریس را بر اساس موضوع، نوع مهارت/پروسیجر، زمان، مکان، منابع و امکانات و نحوه مشارکت فراگیران مشخص کنید.

☒	روش تدریس مبتنی بر حل مسئله	☒	روش تدریس سخنرانی
☐	روش تدریس ایفای نقش	☐	روش تدریس بحث گروهی
☒	روش تدریس مبتنی بر کار تیمی	☒	روش تدریس پرسش و پاسخ
☐	روش تدریس اکتشافی	☒	روش تدریس نمایشی
☐	روش تدریس در کنار تخت بیمار	☐	روش تدریس مبتنی بر مورد
		☒	روش تدریس در گروه های کوچک
			سایر موارد: ...

مواد و وسایل آموزشی:

به منظور تسهیل فرآیند یاددهی-یادگیری، در آموزش خود از چه وسایل آموزشی استفاده می کنید.

☐	ماکت	☒	پاورپوینت
☐	کتاب	☒	جزوه
☐	مانکن	☐	بیمار شبیه سازی شده
☐	وایت برد	☐	نرم افزار
☒	تصویر	☐	پوستر
☒	بیمار واقعی	☒	لوازم واقعی
☐	فایل صوتی	☐	فیلم آموزشی

سایر موارد: ...

تکالیف و مسئولیت های فراگیران در عرصه ها و فرصت های آموزشی:

ضمن تعیین نوع عرصه آموزش بالینی (بخش، اورژانس، درمانگاه، اتاق عمل، مرکز مهارت های بالینی، کشیک عصر و شب و...) و یا فرصت آموزش بالینی (ارائه ژورنال کلاب، گزارش صبحگاهی، کنفرانس، سمینار و...) لطفا مشخص کنید که فراگیران چه وظایف و مسئولیت هایی در عرصه و فرصت های آموزش بالینی دارند.

عرصه آموزش بالینی: راند بخش ها به ویژه در بخش های مربوط به اشتغال ماماها نظیر لیبر و زایمان، بعد از زایمان، مامایی، نوزادان و درمانگاه های پره ناتال و زنان و دفاتر مدیریت بیمارستان در شیفت صبح

▪ بررسی وضعیت ارائه مراقبت به بیماران / مادران به خصوص بیماران بد حال

- بررسی وضعیت بخش با توجه به چک لیست استانداردهای اعتباربخشی بیمارستان
- مشکل گشایی و ارائه راه حل برای مشکلات شناسایی شده در بخش
- بررسی پرونده های پزشکی بخش و انطباق آن ها با اصول مستندسازی پرونده های پزشکی
- بررسی ترالی بخش و انطباق داروها و تجهیزات آن با استانداردها و دستورالعمل های موجود
- شرکت در راندهای سوپروایزر بالینی و تهیه لیست اشکالات موجود در هر یک از آیتم های مورد بررسی

فرصت های آموزش بالینی: کنفرانس

- در حیطه موضوعات تعیین شده توسط مربی، یک کنفرانس داشته باشد.
- در پرسش و پاسخ و مطالعه مباحث نظری تعیین شده از سوی مربی شرکت نماید.
- از صحبت ها و گفتگوهای خارج از مورد در کنفرانس ها خودداری نماید.
- حضور منظم و به موقع در کنفرانس ها داشته باشد.

نحوه ارزیابی فراگیران:

- با توجه به اهداف اختصاصی درس، مشخص کنید که از چه روشی برای ارزیابی فراگیران استفاده می‌کنید.

☐	سئوالات چند گزینه ای	☐	سئوالات تشریحی کوتاه پاسخ
☐	سئوالات صحیح-غلط	☐	سئوالات تشریحی بلند پاسخ
☒	کار عملی	☒	سئوالات شفاهی
☒	چک لیست مشاهده عملکرد	☐	سئوالات جور کردنی
☐	پور تفولیدو	☒	لاگ بوک
☒	مشاهده مستقیم فعالیت های عملی/پروسیجرها (DOPS)	☐	آزمون بالینی ساختاریافته عینی (OSCE)
		☐	آزمون کوتاه مدت عملکرد بالینی (Mini-CEX)

سایر موارد: ...

- مشخص کنید که نمره نهایی دانشجو با توجه به چه فعالیت هایی تعیین می شود. همچنین میزان نمره و یا درصد مرتبط با هر فعالیت را نیز مشخص کنید.

ردیف	عناوین	نمره/درصد
۱	رعایت قوانین و مقررات	۱۰ درصد
۲	ارائه کنفرانس	۱۰ درصد
۲	ارزیابی بر اساس چک لیست مشاهده عملکرد	۲۰ درصد
۴	ارائه گزارش کارآموزی	۳۰ درصد
۵	ارزیابی پایان دوره	۳۰ درصد

سیاست ها و قوانین:

قوانین کلاس خود را به صورت شفاف برای فراگیران شرح دهید.

- دانشجو بایستی در ساعت تعیین شده در محل کارآموزی حضور داشته باشد.
- دانشجو بایستی تا ساعت تعیین شده در محل کارآموزی حضور داشته باشد و محل را ترک ننماید.
- دانشجو بایستی با حفظ شئونات و با فرم لباس مخصوص در کارآموزی حاضر شود.
- دانشجو بایستی در تمامی جلسات کارآموزی حضور داشته باشد و از غیبت غیر موجه پرهیز نماید.
- دانشجو بایستی از صحبت کردن ها و گفتگوهای بی مورد در حین کارآموزی خودداری نماید.
- دانشجو بایستی تلفن همراه خود را در حین کارآموزی و بازدید از بخش ها خاموش و یا سایلنت نماید.
- دانشجو بایستی شرکت فعال در بحث ها، کنفرانس ها و بازدیدهای بخش داشته باشد.
- دانشجو بایستی تکالیف خواسته شده از وی را در مهلت تعیین شده تحویل نماید.
- مجازها: نیم ساعت استراحت در وسط کارآموزی با هماهنگی مربی مجاز می باشد.

جدول زیر را بر اساس موضوع درس و یا مهارت و پروسیجری که در هر جلسه آموزش می دهید کامل کنید.

توجه: در قسمت اهداف رفتاری، نوع هدف (حیطه شناختی، حیطه عاطفی و حیطه روانی - حرکتی) را مشخص کنید.

برنامه زمانبندی درس:

جلسه	عنوان جلسه	هدف کلی: هدف از یادگیری این مطلب آن است که دانشجو با ...	اهداف رفتاری: دانشجو در پایان باید بتواند...	مدرس / مدرسین
۱	شناخت محیط فیزیکی و پرسنل بخش	اطلاعات مربوط به موقعیت بیمارستان و بخش (واحدها، پرسنل و بیماران...) و روابط برون بخشی آن آشنا شود.	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ساختار فیزیکی (کروکی) بخش را با مشخص نمودن اتاق ها و تعداد واحد بیمار در هر اتاق، سرویس ها، انبار، اتاق های مربوط به بیماران خاص، ایزوله و غیره را با تعیین جهت نقشه (شمال، جنوب) طراحی کند. (حیطه شناختی) ❖ وضعیت نیروی انسانی بخش را بر اساس چک لیست های اعتباربخشی (شرایط احراز هر یک از پست های موجود در بخش، پرونده پرسنلی بخش، در دسترس بودن لیست پرسنل، در دسترس بودن لیست پزشکان، متخصصین و مشاوره دهندگان آنکال یا مقیم، مستندات آزمون صلاحیت و توانمندی کارکنان، مستندات دوره های توانمندسازی گذرانده شده توسط پرسنل و) بررسی نماید. (حیطه شناختی) ❖ روابط برون بخشی بخش را با رسم فلوچارت نمایش دهد. (حیطه شناختی) 	دکتر آتش بهار، خانم ایزدآبادی
۲	تهیه و تدوین برنامه کاری بخش	تهیه و تدوین برنامه کاری بخش و اصول برنامه نویسی بخش آشنا شود.	<ul style="list-style-type: none"> ❖ برنامه ریزی نیروی انسانی را تعریف نماید. (حیطه شناختی) ❖ اهمیت و اهداف برنامه ریزی نیروی انسانی را شرح دهد. (حیطه شناختی) ❖ گام های برنامه ریزی نیروی انسانی را نام برده و توضیح دهد. (حیطه شناختی) ❖ مشکلات موجود در نظام سلامت در ارتباط با تأمین نیروی 	دکتر آتش بهار، خانم ایزدآبادی

	<p>انسانی را بیان کند. (حیطه شناختی)</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ روش های محاسبه نیروی انسانی مراقبتی مورد نیاز بخش های بستری بیمارستان را بیان کند. (حیطه شناختی) ❖ فرمول های موجود را به منظور محاسبه نیروی انسانی مراقبتی مورد نیاز بخش های بستری بیمارستان به کار ببرد. (حیطه روانی- حرکتی) ❖ تنظیم برنامه کاری ماهانه پرسنل بخش را انجام دهد. (حیطه روانی- حرکتی) 			
دکتر آتش بهار، خانم ایزدآبادی	<ul style="list-style-type: none"> ❖ انواع پرونده های پزشکی در بیمارستان های ایران را بیان کند. (حیطه شناختی) ❖ اوراق پرونده های پزشکی بیماران و ترتیب آن ها در پرونده پزشکی را بیان کند. (حیطه شناختی) ❖ اصول مستندسازی پرونده های پزشکی و خصوصیات یک گزارش علمی و صحیح را شرح دهد. (حیطه شناختی) ❖ اهداف گزارش نویسی را بیان کند. (حیطه شناختی) ❖ نحوه نوشتن گزارشات در بخش، از لحاظ مواردی که باید در گزارش ثبت شود، زمان و رعایت اصول گزارش نویسی را شرح دهد. (حیطه شناختی) ❖ روشهای گزارش کلامی را بیان کند. (حیطه شناختی) ❖ دستورالعمل جهت تصحیح موارد اشتباه در گزارش را شرح دهد. (حیطه شناختی) ❖ پرونده های پزشکی را از نظر مطابقت با اصول مستندسازی بررسی نماید. (حیطه شناختی) ❖ اصول مربوطه در نوشتن یک گزارش در حوزه های مرتبط با مامایی را به کار ببرد. (حیطه روانی- حرکتی) 	اوراق پرونده های پزشکی بیماران، اصول مستندسازی پرونده های پزشکی و نحوه نوشتن گزارش آشنا شود.	بررسی پرونده های پزشکی بیماران از لحاظ مطابقت با اصول مستندسازی پرونده های پزشکی	۳
دکتر آتش بهار، خانم ایزدآبادی	<ul style="list-style-type: none"> ❖ استانداردها و الزامات تراسی اورژانس از لحاظ وسایل و تجهیزات و داروهای موجود در آن را بیان کند. (حیطه شناختی) 	ترالی بخش، تجهیزات و داروهای موجود در آن و استانداردهای آن آشنا شود.	چک کردن ترالی بخش و بررسی تجهیزات و داروهای موجود در آن بر طبق دستورالعمل های موجود	۴

	<ul style="list-style-type: none"> ❖ لیست طبقه دارویی و وسایل موجود در ترالی اورژانس را، به تفکیک هر طبقه بررسی نموده (از نقطه نظر تاریخ انقضاء، به تعداد کافی و سالم بودن) و کمبودها و اشکالات آن را بیان کند. (حیطه شناختی) ❖ بررسی ترالی اورژانس را انجام دهد. (حیطه روانی - حرکتی) 			
دکتر آتش بهار، خانم ایزدآبادی	<ul style="list-style-type: none"> ❖ استانداردها و الزامات بخش های داخلی، جراحی و اورژانس را به لحاظ وسایل و تجهیزات پزشکی بیان کند. (حیطه شناختی) ❖ وسایل موجود در بخش اعم از پزشکی و اداری (از جمله وسایل مربوط به یونیت بیماران، انواع دفاتر و برگه های بخش و نحوه کاربری آنها، محل ست ها، سرم ها، داروها، ترالی ها، برانکار، کپسول آتش نشانی (تاریخ شارژ)، صندلی چرخدار، پاراوان و...) و محل آنها در بخش، را فهرست نماید. (حیطه شناختی) ❖ سیستم های حفاظتی و امنیتی بخش و نحوه کنترل آن ها را توضیح دهد. (حیطه شناختی) ❖ اشکالات فنی و تأسیساتی را فهرست کند و جهت رفع آن اشکالات یک گزارش طراحی کند. (حیطه شناختی) ❖ دستورالعمل ها و راهنماهای استفاده از تجهیزات پزشکی را بررسی نماید. (حیطه شناختی) 	استانداردها و الزامات بخش به لحاظ تجهیزات و وسایل بخش و دستورالعمل استفاده از آن ها آشنا شود.	بررسی تجهیزات و وسایل بخش و دستورالعمل استفاده از آن ها	۵
دکتر آتش بهار، خانم ایزدآبادی	<ul style="list-style-type: none"> ❖ فرآیند مشکل گشایی در مورد یکی از مشکلات موجود در بخش به صورت بیان مسأله واضح و روشن، بیان دلایل شکل گیری مسأله، تعیین اهداف قابل اندازه گیری، ارائه راه حل های ممکن، انتخاب بهترین راه حل با توجه به شرایط و امکانات موجود در بخش را به کار ببرد. (حیطه روانی- حرکتی) 	نحوه شناسایی و بیان مسأله و فرآیند مشکل گشایی آشنا شود.	بررسی و شناسایی مشکلات موجود در بخش و ارائه راه حل برای رفع آن	۶
دکتر آتش بهار، خانم ایزدآبادی	<ul style="list-style-type: none"> ❖ با انجام راندهای مکرر، عملکرد پرسنل، بهداشت و نظافت بخش و چگونگی ارائه مراقبت از مادران/ بیماران، را ارزیابی 	نحوه انجام راند بالینی بخش و توجه به موضوعات مدیریتی و بالینی (نحوه ارائه مراقبت از بیماران،	انجام راند بخش و توجه به موضوعات مدیریتی و بالینی	۷

	<p>کند. (حیطه شناختی)</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ عوامل مؤثر بر بروز عفونت بیمارستانی در یک بخش را بیان کند. (حیطه شناختی) ❖ فعالیت های کنترل عفونت در بخش را بررسی کرده و پیشنهادات کاربردی جهت اجرای بهینه امور ارائه نماید. (حیطه شناختی) ❖ نحوه شستشو و نظافت وسایل در بخش ها را بر اساس دستورالعمل های مربوطه بررسی نماید. (حیطه شناختی) ❖ اصول استفاده از سفتی باکس در بخش (نوشتن نام بخش، تاریخ و شیفت بر روی سفتی باکس، ماندگاری حداکثر پنج روز، عدم وجود مواد غیر نوک تیز و برنده، دفع مناسب بعد از پر شدن ۳/۴ آن و ...) را بررسی نماید. (حیطه شناختی) ❖ مدیریت پسماندهای خطرناک و تفکیک زباله از مبدأ تا مقصد را بررسی نماید. (حیطه شناختی) ❖ شرایط نگهداری ستهای استریل (رعایت تاریخ مطابق سیاست مرکز، کمد دربدار، دور از رطوبت، دور از نور مستقیم و دمای بالا، FIFO) را بررسی نماید. (حیطه شناختی) 	<p>بهداشت و نظافت، فعالیتهای کنترل عفونت بخش و ... آشنا شود.</p>		
<p>دکتر آتش بهار، خانم ایزدآبادی</p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ فرآیندها و روش های بخش های مرتبط با مامایی شامل حداقل فرآیندها و روشهای ذیل را شرح دهد: رعایت حقوق گیرندگان خدمت، فرآیند پذیرش، انتقال درون و برون بخشی، ارجاع و تریخیص، پاسخدهی موارد بحران، کد احیا. ❖ دستورات مراقبتی و دارویی که به صورت شفاهی (به عنوان مثال توسط پزشک آنکال) داده می شوند را ثبت کند. ❖ در مراقبت مطلوب از بیماران در انتهای هر نوبت کاری و زمان تحویل نوبت، استمرار داشته باشد. ❖ در مراقبت مطلوب از بیماران با تعیین جانشین در مواردی که فرد حتی به مدت کوتاه محل خدمت خود را ترک می 	<p>خط مشی ها و روشهای بخش های مرتبط با مامایی آشنا شود.</p>	<p>خط مشی ها و روشهای بخش های مرتبط با مامایی</p>	<p>۸</p>

	<p>نماید، استمرار داشته باشد.</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ گندزایی سریع منطقه دارای احتمال آلودگی توسط بیمار عفونی ❖ راهنماهای طبابت بالینی حداقل در ۵ مورد از حالت وخیم و شایع(راهنماهای مورد تأیید وزارت بهداشت) ❖ تعیین هویت مادر و کودک در اتاق زایمان ❖ مراقبت از نوزاد بلافاصله پس از تولد و در ریکاوری ❖ کنترل درد ❖ معیارهای انجام سزارین ❖ مراقبتهای معمول ❖ اداره کردن بیماران پرخطر ❖ انجام سزارین اورژانس ❖ کنترل عفونت ❖ رعایت بهداشت دست ها مطابق پروتکل مصوب وزارت بهداشت ❖ مشخص بودن نوع تخصص متخصصان حاضر در زمان سزارین(متخصص نوزادان یا کودکان) ❖ فراهم بودن آمپول روگام ❖ امنیت و ایمنی نوزاد ❖ آموزش مراقبت از نوزادان ❖ آموزش مراقبت از مادر ❖ ایجاد شرایط ایزوله ❖ پایش مادر تا ۲ ساعت پس از زایمان در بلوک زایمان ❖ پذیرش براساس تریاژ در بلوک زایمان ❖ چگونگی اجرای اقدامات ده گانه دوستدار مادر و اقدامات ده گانه دوستدار کودک ❖ شناسایی مادران/ بیماران حداقل با ۲ شناسه که هیچ یک شامل شماره اتاق یا تخت بیمار نباشد (به ویژه در موارد 		
--	---	--	--

	تشابه اسمی و گروه های در معرض خطر) قبل از انجام هرگونه پروسیجر درمانی، تشخیصی، تجویز دارو و یا تزریق خون و فرآورده های خونی.			
دکتر آتش بهار، خانم ایزدآبادی	<ul style="list-style-type: none"> ❖ نحوه و مراحل آموزش به بیماران/ مادران بخش را شرح دهد. (حیطه شناختی) ❖ شواهد و مستندات بخش در ارتباط با آموزش به مادر/ بیمار و همراه وی (فرم آموزش به بیمار/ مادر، بررسی پنج پرونده و پرسش از پنج بیمار/ مادر و همراه) را بررسی نماید. (حیطه شناختی) ❖ بر انجام مراقبت از بیماران و همچنین مادر و کودک نظارت نماید و بر حسب نیاز به آنان در مورد نحوه مراقبت از خود آموزش دهد. (حیطه روانی- حرکتی) ❖ آموزشهای ارائه شده به مادران/ بیماران را در پرونده پزشکی و در فرم مخصوص توضیح دهد. (حیطه شناختی) ❖ نیازهای آموزشی کارکنان مامایی و مادران/ بیماران را تعیین نماید. (حیطه شناختی) ❖ برنامه های آموزشی مناسب به صورت کنفرانس بالینی، پمفلت، پوستر و ... را طراحی و اجرا نماید. (حیطه روانی- حرکتی) 	نیازسنجی آموزشی و طراحی برنامه آموزشی مناسب برای بیماران/ مادران و پرسنل مامایی آشنا شود.	بررسی نیازهای آموزشی کارکنان و بیماران/ مادران و تلاش جهت رفع این نیازها	۹

منابع درس:

مشخصات مقاله شامل عنوان، نویسندگان، مجله، سال و شماره انتشار و صفحات مقاله

مشخصات کتاب شامل عنوان، نویسندگان، مترجمین، انتشارات، سال و نوبت چاپ کتاب

۱. استانداردهای اعتباربخشی بیمارستان در ایران. امامی رضوی، ح و همکاران. تهران؛ وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، اداره ارزشیابی مراکز درمانی. ۱۳۸۹.
۲. نگاهی به استانداردهای اعتباربخشی بیمارستانی. خلیفه گری، ص و همکاران. تهران، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، معاونت درمان، دفتر نظارت و اعتباربخشی امور درمان، اداره ارزشیابی مراکز و مؤسسات درمانی کشور؛ صدا؛ ۱۳۸۷.
۳. مروری بر سیر تدوین منشور حقوق بیمار در ایران. پارساپور، ع و همکاران. ویژه نامه مجله اخلاق و تاریخ پزشکی؛ زمستان ۸۸ .
۴. دستورالعمل استاندارد و ضوابط ارزشیابی بیمارستانهای عمومی کشور؛ وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی؛ تهران، وزارت بهداشت، دفتر ارزشیابی درمان؛ ۱۳۷۶ .
۵. اصول مدیریت خدمات پرستاری. دکتر ایروانی اصل مسعود . انتشارات جامعه نگر. تهران. ۱۴۰۰.
۶. مدیریت پرستاری و مامایی. هروآبادی شفیقه، مرباغی اکرم. تهران، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و درمانی ایران. ۱۳۷۵.
۷. شناخت بیمارستان. آصف زاده سعید. تهران، انتشارات دانشگاه تهران. ۱۳۶۹.